

DOI 10.31651/2524-2660-2021-2-79-85
ORCID 0000-0002-7053-2948

ІВАНЧЕНКО Людмила Іванівна

викладачка кафедри української мови та загального мовознавства,
Черкаський державний технологічний університет
e-mail: ivalyudmila777@gmail.com

ORCID 0000-0001-6793-325X

БІЛИК Олександр Анатолійович

директор навчально-наукового центру по роботі з іноземними студентами,
Черкаський державний технологічний університет
e-mail: Chdtubilyk@i.ua

УДК 376-054.62-044.332:378(477,46)(045)

**ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ
(НА ПРИКЛАДІ ЧДТУ)**

У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах України, виявлено основні труднощі під час адаптаційного процесу.

Встановлено, що особливості адаптації іноземних студентів визначаються комплексом психофізіологічних, навчально-пізнавальних, соціокультурних та побутових факторів. У адаптації важливе значення відіграє структура відносин усіх компонентів освітнього процесу. Процес адаптації іноземних студентів до освітнього середовища вищого навчального за-

кладу повинен бути організованим, цілеспрямованим та комплексним.

Зроблено висновок, що проблеми пристосування іноземних студентів до українського освітнього середовища і до навчання в українських університетах потребують усебічних психолого-педагогічних досліджень.

Ключові слова: освітнє середовище; адаптація іноземних студентів; проблеми адаптації; іноземні студенти; опитування.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зміна системи вищої освіти в Україні, її входження до світового освітнього простору висувають високі вимоги до забезпечення повноцінною вищою освітою студентів. Сьогодні одним з першочергових завдань вважається підготовка фахівців, які відповідають вимогам ринку праці не тільки своєї країни, а й інших країн світу. Університет стає обличчям держави, а сфера вищої освіти перетворюється на важливе підґрунтя міжнародної конкурентоспроможності. Заклади вищої освіти активно входять у процес інтернаціоналізації. Європейське співтовариство сприяє міжуніверситетській кооперації як засобу підвищення якості вищої освіти.

Наразі створюються передумови для масового припливу у Європу іноземних студентів з усього світу. Україна в цьому є однією з тих держав, де співвідношення вартості та якості освіти – провідний критерій у виборі місця навчання. Тому залучення на навчання іноземних студентів є запорукою становлення стабільності успішного функціонування ЗВО України. Інтернаціоналізація сучасної вищої школи актуалізує проблему адаптації іноземних студентів до нового мовного, соціокультурного та навчального середовища.

Кожний іноземний студент, котрий прибуває до ЗВО України на навчання, є представником певної країни з особливою ментальністю, психологічним станом, своєрідним сприйняттям світу й нового соціокультурного середовища. Це необхідно враховувати для успішного керування навчально-виховним процесом у студентів-іноземців. Безперечно, організація належної їх адаптації сприяє швидшому входженню у студентське середовище, полегшує засвоєння основних норм інтернаціонального колективу, подолання «мовного бар'єру», посилення почуття академічної рівноправності. Тому труднощі процесу пристосування іноземних студентів до українського освітнього середовища та навчання в українських університетах потребують усебічних психолого-педагогічних досліджень.

Аналіз досліджень і публікацій. У вітчизняній і зарубіжній науковій психолого-педагогічній, філософській, медико-біологічній літературі приділяється досить багато уваги проблемам адаптації студентів до навчання у закладі вищої освіти. Так, у дослідженнях А. Андреевої, І. Беха, Ю. Боханкова, М. Вієвської, О. Прудської, В. Сорочинської, В. Штифурак, І. Шаповал та ін. розглянуті педагогічні та соціально-психологічні аспекти адаптації студентів і чинники, що на неї впливають.

Питанням професійно спрямованої адаптації присвячені роботи Л. Даренської, Г. Кайтукової, Т. Каткової, Т. Петриченко, С. Рунова, І. Сорокіної, А. Щепотько та інших. Деякі особливості феномена адаптації іноземних студентів до навчання у нерідному середовищі вивчали як українські вчені (О. Білоус, Н. Булгакова, І. Сладких), так і російські (В. Антонова, М. Іванова, О. Кравцов, О. Степаненко, Н. Тіткова). Незважаючи на значну кількість наукових праць, у них наявні різні підходи до тлумачення терміна «адаптація», її механізмів, методів, прийомів успішності. У той же час залишається недостатньо розробленою система рівнів адаптації іноземних громадян, котрі приїхали в Україну здобувати вищу освіту.

Мета статті: проаналізувати особливості адаптації іноземних студентів до навчання у закладах вищої освіти України на прикладі Черкаського державного технологічного університету.

Виклад основного матеріалу дослідження. У більшості ЗВО існують спеціальні підготовчі факультети (курси) для іноземців. Протягом року вони вивчають українську чи російську мову, а також профільні дисципліни. Після закінчення підготовчого факультету випускники отримують свідоцтво, яке надає їм право вступати до будь-якого закладу вищої освіти України за результатами співбесіди на контрактній основі. Кожен з них має свою специфіку у виборі спеціальностей. Пристосування іноземних студентів до вищої школи на етапі довшівської підготовки – це адаптація до компонентів нової педагогічної системи: інформаційно-світоглядної (до викладання дисциплін, форм і методів організаційно-виховної роботи) і психолого-педагогічної (до студентської групи, її соціально-психологічного клімату, системи контролю знань, самопідготовки). Зазначена адаптація проходить під впливом певних очікувань як із боку викладачів підготовчого факультету, так і студентів-іноземців.

Водночас темпи зростання чисельності іноземних студентів в Україні ще не набули того рівня, який відповідав би сучасним можливостям вітчизняної вищої школи. Місцеві органи влади поки що не створили необхідних умов для адаптації іноземних студентів у частині облаштування їх побуту та впровадження освітніх програм іноземною мовою. Також потребує подальшого розвитку інфраструктура залучення кращих іноземних студентів і викладачів, інтернаціоналізація сфери освіти тощо.

Згідно з Н. Кондратовою, слово «адаптація» (від лат. «adapto» – «пристосування»)

виникло в біології для позначення процесу пристосування будови і функцій організму до умов навколишнього середовища [1, с. 190].

Це багатогранне, інтегральне явище має безліч тлумачень і розглядається в різних галузях науки. З точки зору біології, адаптація – це пристосування організмів до умов їх існування. У фізіології та медицині адаптація означає процес звикання організму до зміни зовнішніх умов середовища. Психофізіологічна адаптація визначає активність особистості і сукупність фізіологічних реакцій, що лежать в основі пристосування організму до змін навколишнього середовища. Соціально-культурна адаптація передбачає пристосування особистості до умов нового соціально-культурного середовища, нових цінностей, норм поведінки для успішного існування в новому оточенні. Адаптація до освітнього процесу забезпечує адекватну взаємодію об'єкта з соціальним та інтелектуальним середовищем ЗВО, формування нових якостей особистості, професійну ідентифікацію; передбачає формування нового соціального статусу, придбання нових цінностей; осмислення значущості майбутньої професії.

Багаторічні спостереження за студентами-іноземцями, інтерв'ю, співбесіди, а також дослідження педагогів і психологів [2, с. 20; 3, с. 128] указують на те, що процес соціально-психологічної адаптації студентів-іноземців підготовчого факультету можна умовно поділити на декілька етапів.

1. Очікування.

Знаходження у стані емоційного передбачення зустрічі з новою країною, містом, університетом. Залежно від національно-психологічних особливостей відчуття стану ейфорії, передчуття чогось нового й незнайомого.

2. Входження до нового середовища.

Студент потрапляє до нового суспільства, отримує інформацію стосовно правил поведінки і життя у ньому, починає контактувати з членами означеного суспільства. Оцінює свої можливості стосовно подальшого перебування у новій країні.

3. Фаза безпосередньої участі у навчальній діяльності.

Починаються перші проблеми мовного, соціального, побутового змісту. Відчувається невідповідність між очікуваним і дійсністю, що може призвести до стресового стану студента.

4. Депресія.

Після перших днів (або тижнів) перебування у чужій країні всі іноземні студенти переживають психічні розлади різних ступенів, що виявляються у зниженні на-

строю, самооцінки, песимістичному погляді на все, що відбувається, і на майбутнє.

5. Рівновага.

У разі подолання незадоволеності стосовно різних видів діяльності, зміни стереотипів життя студент починає відчувати стан стабільності.

Труднощі, які іноземний студент відчуває під час перебування в новій країні, можна згрупувати таким чином:

1) психофізіологічні, пов'язані з перебуванням особистості, «входженням» у нове середовище, психоемоційним напруженням, зміною клімату і т. д.;

2) навчально-пізнавальні, пов'язані з недостатньою мовною підготовкою, подоланням відмінностей у системах освіти, адаптацією до нових вимог і систем контролю знань;

3) соціокультурні, пов'язані з освоєнням нового соціального і культурного простору ЗВО, подоланням мовного бар'єру у вирішенні комунікативних проблем [4]. Зміни умов та побуту, відсутність звичного комфорту нерідко заважають студентам зосередитися на навчанні. Їм доводиться самостійно себе обслуговувати. Культурні традиції та регіональні особливості відіграють неабияку роль у формуванні адаптаційних навичок в іноземних студентів.

Незважаючи на відмінності між психофізіологічною, інтелектуальною, соціокультурною та іншими видами адаптації, у дійсності, переплітаючись, вони є окремими аспектами єдиного процесу. Як правило, у природних умовах на людину діє не окремий фактор, а комплекс факторів середовища.

Вважається, що соціалізація та адаптація починаються з розвитку емоційного реагування, інтелектуалізації емоцій, становлення емоційно-почуттєвого досвіду. В умовах соціальних змін особлива роль не академічного розуму, а здатності керувати своїми емоціями, тобто йдеться про емоційний інтелект [5, с. 103–107]. Тому важливе значення в організації занять викладача, котрий повинен забезпечити умови психологічного комфорту для представників різних національностей і віросповідань, створити атмосферу співпраці, взаємодії, захищеності й емоційної комфортності як між студентами, так і між студентами та викладачем [6, с. 119].

Викладання в багатонаціональних групах студентів, де відбувається контакт двох і більше культур, на думку Т. Борисенко, потребує додаткової уваги та підготовки викладача. Успішному пристосуванню студента багатонаціональної групи до нового соціально-культурного життя спри-

яє також активне спілкування з російсько-україномовними студентами та досягнення ефективних міжособистісних взаємин із представниками іншого народу. Необхідною їх передумовою є взаєморозуміння між людьми, яке залежить від успішного міжкультурного спілкування як на вербальному, так і на невербальному рівні. У цій ситуації знання специфіки та особливостей міжкультурного спілкування, використання методів підготовки до нього може полегшити міжкультурні контакти та пом'якшити конфлікти, що виникають [7, с. 140].

Під час аудиторних занять не менш важливим завданням педагога є своєчасна й адекватна реакція на поведінку та виступання студентів, управління емоційним станом, сприяння толерантному та відкритому ставленню один до одного, постійна мотивація пізнавальної діяльності. У той час кожне заняття, на нашу думку, повинно мати на меті виховання в іноземних студентів почуття поваги до українських традицій, мови, культури, формування потреби дотримуватися суспільних правил і норм поведінки в українському суспільстві. Відомі випадки нехтування прийнятими нормами, причиною чого є їх незнання або ж звичайне небажання їх дотримуватися.

Особливим фактором, до якого необхідно адаптуватись іноземним студентам підготовчого відділення, вважаємо навчальний процес, оскільки саме навчання – основна ціль прибуття іноземців до українських ЗВО. Адаптація таких студентів до освітнього середовища – багатфакторний процес їх входження, розвитку і становлення в освітньому середовищі в рамках комплексного поєднання та взаємодії інформаційно-функціонального й соціокультурного полів. Пристосування до вищої школи на етапі довузівської підготовки – це адаптація до компонентів нової педагогічної системи: інформаційно-світоглядної (до викладання дисциплін, форм і методів організаційно-виховної роботи) і психолого-педагогічної (до студентської групи, її соціально-психологічного клімату, системи контролю знань, самопідготовки). Зазначений процес проходить під впливом певних очікувань як з боку викладачів підготовчого факультету, так і студентів-іноземців. Зазначимо, що найбільшою проблемою їх пристосування до навчального процесу є недостатній рівень комунікативної компетенції, що гальмує сприйняття, осмислення й відтворення наукової інформації. Проведені опитування студентів, які завершили пропедевтичну підготовку, свідчать, що саме

недостатній рівень володіння мовою (російською або українською) бачиться головним чинником недостатньої (порівняно з українськими студентами) спроможності до подальшого навчання в університеті.

Соціальне середовище, до якого потрапляє іноземний громадянин, є сукупністю соціальних умов, обставин, ситуацій, які впливають на його поведінку. У численних психолого-педагогічних дослідженнях поведінки студентів-іноземців означене середовище науковці розглядають на макрорівні (нова країна, місто, умови проживання) та макрорівні (мікросередовище, що обмежене специфікою навчального процесу та місцем проживання).

Підготовчий факультет є своєрідною спільнотою (соціумом) з власною інтегрованою структурою, особливими соціально-педагогічними параметрами. На думку Н. Булгакової, початкова соціалізація на даному факультеті «здійснюється завдяки психологічним механізмам, які, у свою чергу, мають індивідуальний характер і залежать від регіональних особливостей представників тієї чи іншої країни. У кожного прибулого іноземного студента починаються соціальна адаптація (активне пристосування індивіда до зміни середовища) і ресоціалізація (засвоєння особистістю нових знань, цінностей, ролей, навичок в умовах нової соціокультурної ситуації)» [8]. Погоджуючись з цим, наголошуємо на важливості проведення досліджень, присвячених психологічному стану студентів у момент прибуття на навчання, і підкреслюємо, що врахування особливостей їх психіки, особистісних якостей, психологічної сумісності в багатонаціональній групі допоможе скоротити термін адаптації, швидше увійти до нового макрота-мікросередовища, а, отже, сприятиме підвищенню ефективності процесу засвоєння знань. Психологічні механізми адаптації можна використовувати також для корегування мотиваційної сфери іноземних студентів у процесі навчання на підготовчому факультеті.

Соціокультурна адаптація іноземних студентів проходить як під час навчальної діяльності, так і в процесі позааудиторних заходів. Останні, як зазначають дослідники, значно сприяють прискоренню процесу, формуючи мовну і соціокультурну компетенцію [9]. Тож доцільно організувати для них екскурсії до музеїв (університетських, міських), виїзні екскурсії культурними й історичними місцями України, проводити тематичні вечори, спортивні змагання, концерти, наукові конференції, олімпіади з різних дисциплін тощо. Важливу функцію у процесі адаптації іноземних

студентів відіграють агенти адаптації, які допомагають в отриманні необхідної інформації, засвоєнні нових соціальних ролей, налагодженні контактів з оточенням тощо. Такими є співвітчизники, котрі проживають в Україні вже не один рік, деканат з роботи з іноземними студентами, викладачі підготовчого факультету, члени студентської групи тощо [10].

Метою нашого дослідження було отримання інформації щодо особливостей адаптації іноземних студентів до навчання в Черкаському державному технологічному університеті (далі – ЧДТУ) та обґрунтування рекомендацій щодо оптимізації цього процесу.

У дослідженні брали участь 54 особи, з яких 29 іноземців – студенти підготовчого факультету, 25 – студенти I курсу. Результати опитування свідчать, що найголовнішою перешкодою на шляху адаптації стає мовний бар'єр. Так, 81% респондентів приїхали в Україну без знання слов'янських (української або російської) мов. Лише незначна частина (2%) вільно володіла російською мовою. Найбільшу допомогу і підтримку у пристосуванні до життя і навчання у перший рік новачкам-студентам надають земляки (60%), викладачі-куратори підготовчого факультету (25%) і співробітники деканату (15%). Отже, для успішної адаптації іноземних студентів до освітнього середовища необхідно організувати міжособистісну взаємодію та взаєморозуміння між викладачами і студентами; студентами-новачками і старшокурсниками; студентами у групі, на факультеті, що є представниками різних країн і культур.

У ході опитування студентів-іноземців переважна більшість з них з великою повагою і визнанням висловлюються про своїх викладачів, вважаючи їх «розумними, освіченими, інтелігентними, цікавими» людьми. Вони, на думку респондентів, з розумінням ставляться до проблем студентів і завжди готові надати необхідну допомогу.

Побутові умови, у яких проживають студенти, безпосередньо впливають на успіх пристосування до нової обстановки. Звикання до української їжі є суттєвою проблемою для 95% іноземних студентів у перші місяці життя в Україні. Що стосується загальної оцінки пристосованості до проживання в гуртожитку, то житлово-побутові умови вважають прийнятними 45% осіб. Отже, більшість респондентів з часом успішно пристосовуються до проживання в гуртожитку.

Важливим чинником у процесі адаптації до соціокультурних умов виступає три-

валість проживання у країні. Результати дослідження показали, що серед студентів, котрі проживають в Україні більше двох років, більше 70% почувають себе комфортно, 40% – задовільно. Цікавим є те, що жоден студент не вказав на те, що почуває себе в нашій державі незадовільно. Проте трапляють поодинокі випадки конфліктів на релігійному ґрунті. Таким чином, більшість іноземних студентів успішно освоюють соціокультурне середовище.

Проведене дослідження свідчить, що наявність іноземних студентів у закладі вищої освіти будь-якої країни світу – це вагомий елемент інтеграційного розвитку системи вищої освіти держави, який вказує на високий рівень якості освітніх послуг і престиж вищої школи цієї країни на світовому ринку освітніх послуг. Підготовка в нашій країні іноземних фахівців – одна з ефективних форм культурного і наукового співробітництва, що сприяє зміцненню авторитету України на міжнародній арені, слугує джерелом додаткового фінансування освіти.

Ефективне вирішення проблем адаптації іноземних студентів сприяє формуванню позитивного іміджу України у світовому інтелектуальному та політичному просторі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, від успішності процесу адаптації іноземних студентів залежить їх подальша взаємодія з інтелектуальним і соціокультурним середовищем університету.

Прискорення процесу адаптації сприяє стабільному психоемоційному і фізичному стану студентів-іноземців, покращенню засвоєння нових знань, формуванню готовності до навчання в університетах України, осмисленню значущості майбутньої професії, формуванню нових особистісних якостей, засвоєнню нових соціальних ролей та їх майбутнього соціального статусу. Іншими словами, частиною освітньої політики в галузі підготовки фахівців для зарубіжних країн має стати науково організований процес їх адаптації до навчальної діяльності в українському соціокультурному середовищі, що сприятиме вдосконаленню якості як пропедевтичної, так і професійної освіти.

Перспективи подальших наукових розвідок ми вбачаємо у продовженні пошуку, теоретичному обґрунтуванні та практичному впровадженні в навчально-виховний процес ефективних форм проведення навчальних занять для студентів-іноземців; розробці та вдосконаленні їх методичного забезпечення.

Список бібліографічних посилань

1. Кондратова Н.О. Проблеми адаптації студентів ВНЗ: зміст, форми, психологічна специфіка. *Психологія: зб. наук. праць*. Київ: НПУ, 1999. Вип. 2. С. 189–196.
2. Алексеева Т.В. Психологічні фактори та прояви процесу адаптації студентів до навчання у ВНЗ: автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.01. Київ: Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2004. 20 с.
3. Антонова В.Б. Психологические особенности адаптации иностранных студентов к условиям жизни и обучения в Москве. *Вестник ЦМО МГУ*, 1998. № 1. С. 125–133.
4. Віхрова О.В. Оцінювання адаптивних станів студентів-іноземців на початку вивчення природничо-математичних дисциплін. *Вісник ЧНУ. Серія Педагогічні науки*, 2016. №7. С. 51–55.
5. Сладких І.А. Розвинутий емоційний інтелект студентів-іноземців як умова готовності до навчання. *Наука і освіта: педагогіка*, 2014. № 2. С. 103–107.
6. Хвалина Е.А. Обучение иностранных студентов. *Человек и современное общество: вопросы педагогики и психологии. Материалы международной заочной научно-практической конференции*. Ростов н/Д: ЭКОР-книга, 2012. Ч. I. С. 117–121.
7. Борисенко Т.В. Особливості соціально-психологічної адаптації іноземних студентів до навчання у ВНЗ. *Проблеми сучасної освіти: збірник науково-методичних праць*. Укл.: Ю. В. Холін, Т. О. Маркова. Харків.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. С. 139–149.
8. Булгакова Н.Б. Система пропедевтичної підготовки іноземних громадян з природничих дисциплін у технічному університеті: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2002. 446 с.
9. Кривцова И.О. Социокультурная адаптация иностранных студентов к образовательной среде российского ВУЗа (на примере Воронежской государственной медицинской академии им. Н.Н. Бурденко). *Фундаментальные исследования*, 2011. № 8. С. 288.
10. Тіщенко О.М. Стратегії адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах. *Актуальні питання організації навчання іноземних студентів у європейському освітньому просторі: Матеріали міжнародної науково-методичної конференції*. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2014. С. 121–123.

References

1. Kondratova, N.O. (1999). Problems of adaptation of students of higher educational institutions: content, forms, psychological specifics. *Psychology: a collection of scientific papers*, 2: 189–196.
2. Alekseeva, T.V. (2004). Psychological factors and manifestations of the process of adaptation of students to study in higher educational institutions. Abstract of Ph.D of Psychology. Kyiv: Taras Shevchenko National University.
3. Antonova, V.B. (1998). Psychological features of adaptation of foreign students to the conditions of life and study in Moscow. *Russian Journal of Center for International Education of Moscow State University*, 1: 125–133.
4. Vikhrova, O.V. (2016). Assessment of adaptive States of foreign students at the beginning of studying natural and mathematical disciplines. *Journal of Cherkasy National University*, 7: 51–55.
5. Sladkykh, I.A. (2014). Developed emotional intelligence of foreign students as a condition of readiness for learning. *Scientific and Practical Journal of Science and Education*, 2: 103–107.
6. Khvalina, Ye.A. (2012). Training of international students. Man and Modern Society: questions of pedagogy and psychology. *Proceedings of the International Correspondence Scientific and Practical Conference*, I: 117–121.
7. Borysenko, T.V. (2013). Features of socio-psychological adaptation of foreign students to study at a higher educational institution. In Yu.V. Kholin, T.O. Markova (Eds.), *Problems of Modern Education*. V.N. Karazin Kharkiv National University, 139–149.
8. Bulhakova, N.B. (2002). System of propaedeutic training of foreign citizens in natural sciences at the Technical University. *Theses of Doctor in Pedagogy Dissertation*. Kyiv: Institute of pedagogy.
9. Krivtsova, I.O. (2001). Social and cultural adaptation of foreign students to the educational environment of a Russian university (on the example of the Voronezh State Medical Academy named after N. N. Burdenko). *Russian Scientific Journal of Basic Research*, 8: 288.
10. Tishchenko, O.M. (2014). Strategies for adapting international students to higher education institutions. *Materials of the International Scientific and Methodological Conference: Topical Issues of Organizing Training of Foreign Students in the European Educational Space*, 1: 121–123.

IVANCHENKO Ludmila

Lecturer of the Department of Ukrainian Language and General Linguistics,
Cherkasy State Technological University

BILYK Alexander

Director of the training and research center to work with foreign students,
Cherkasy State Technological University

FEATURES OF ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF UKRAINE (ON THE EXAMPLE OF ChSTU)

Summary. Introduction. The article provides a theoretical analysis of the problem of adaptation of foreign students to study in higher educational institutions of Ukraine, identified the main difficulties during the adaptation process. It is noted that the process of adaptation of foreign students is carried out throughout the period of higher education, but it is especially difficult in the first year, in at the preparatory faculty, so the study of adaptation, organization of its success promotes faster inclusion of foreign students in the student environment, ease their training and education.

Purpose. The peculiarities of adaptation of foreign students to study in higher educational institutions of Ukraine on the example of Cherkasy State Technological University are analyzed.

Methods. Theoretical and methodological, terminological and systematic analysis of adaptation of foreign stu-

dents to study in Ukraine was used, a sociological survey was conducted.

Originality. The originality of the article lies in a careful analysis of the peculiarities of adaptation of foreign students to study at Cherkasy State Technological University, in establishing the stages of social and psychological adaptation of foreign students of the preparatory department.

Results. It is established that the main obstacles to adaptation are the language barrier, living conditions, adaptation to living in a dormitory, emotional stability.

Conclusion. The success of the process of adaptation of foreign students depends on their further interaction with the intellectual, social and cultural environment of the university.

Accelerating the process of adaptation contributes to a stable psycho-emotional and physical condition of foreign students; improving the acquisition of new knowledge;

formation of readiness for study in universities of Ukraine and comprehension of significance of the future profession; formation of new personal qualities, assimilation of new social roles and their future social status. In other words, part of the educational policy in the field of training specialists for foreign countries should be a scientifically organized process of their adaptation to educational activities in the Ukrainian socio-cultural environment, which will improve the quality of both propaedeutic and vocational education.

We see the prospects for further research in the continuation of the search, theoretical justification and practical implementation in the educational process of effective forms of training for foreign students; in the development and improvement of their methodological support.

Keywords: *educational environment; adaptation of foreign students; problems of adaptation; foreign students, surveys.*

*Одержано редакцією: 26.04. 2021
Прийнято до публікації: 14.05. 2021*